
ÚVODNÍK

Vícejazyčnost v literatuře

Široce pojatá (literární) vícejazyčnost jistě není odborným tématem novým. Zvláště v prostředí českých zemí, jež nikdy nebyly monolingvální, je prolínání, ovlivňování a vrstvení několika jazykových a slovesných kultur ode dávna nedílnou komponentou zdejší kultury. Pro českojazyčnou literaturu představovala od počátku její existence interakce se slovesnými kulturami hebrejského, jidiš, německého, latinského, polského, slovenského, později i francouzského, italského, ale i romského či vietnamského nebo anglického jazyka nedílnou součást jejího (potenciálního) tematického „rezervoáru“, ale i impulzy pro další estetické či odborné směřování. Aby se toto tvrzení nestalo banálním reklamním sloganem, je zapotřebí, aby se jím angažované a poučeně zabývala i současná literárněvědná bohemistika.

V tomto čísle *České literatury* se pokoušíme představit širokou paletu možných metodologických a interdisciplinárních přístupů literární a kulturní vědy vesměs (avšak ne výlučně) z německojazyčného prostředí, jež se s touto atraktivní oblastí výzkumu analyticky i prakticky vypořádávají. Za zvláště důležité považujeme zohlednit přístup translatologický, přítomný ve studiích Tilmana Kastena a Renaty Makarské, a dále soustavnější literárněhistorický pohled na literární život v 14. a 15. století, který nabízí stať Jakuba Sichálka. Literární vícejazyčnost není v těchto studiích analyzována jen jako téma intratextuální, ale sleduje i sociokulturní interakce s okolními literaturami a jazyky.

Rovněž i první český překlad části knihy *Mehrsprachigkeit in der Literatur. Wie Autoren ihre Sprachen wählen. Aus der Sicht der Soziologie der Kommunikation* rakouského romanisty Georga Kremnitze akcentuje dosud v českém prostředí nepříliš známé (a využívané) metodologické podněty sociokulturní provenience. Rozhovor s Martinem Svatošem, ne náhodou klasickým a neolatinským filologem, pro něhož je (literární) vícejazyčnost zcela běžnou odbornou událostí, umožňuje nahlédnout do této problematiky sice méně tradičním žánrem, avšak bezprostředním a „žitým“ způsobem.

Recenzní rubrika zahrnuje zejména kritické rozbory odborných prací německojazyčné provenience, jež dosud stály spíše na okraji zájmu literárněvědné bohemistiky, vedle toho však obsahuje i referáty o novějších historiografických či translato-logických titulech, které jsou s tématem vícejazyčnosti spjaty.

Přáli bychom si, aby přítomné číslo *České literatury* stimulovalo další (nejen) bohemistický zájem o (literární) vícejazyčnost. Domníváme se, že toto téma umožňuje bezprostřední reflexi znepokojujících otázek po „mé“ a „cizí“ zkušenosti a že tato odborná perspektiva může obohatit dosavadní náhledy na dějiny českého písemnictví. S literární vícejazyčností jsou ostatně spjaty i otázky identity, a ty se ve vícejazyčném (a multikulturním) světě, který nikdy nebyl a není zcela harmonický, jeví jako zvláště aktuální.

Václav Petrbok, Petr Šámal